

א. אברבנאל בענין הקללה שהפכה ה' לברכה: היה ענין בלעם בברכה ובקללה מפורסם מאד בין האומות, וכמו שאמר בלק: כי ידעתי את אשר תברך מברך ואשר תאר יואר; ואם היה בלעם מקלל את ישראל היו גויי הארץ בוטחים בקללתו ומתאמצים להלחם בישראל על משענת קללתו. אמנם כששמעו מדבריו שהקב"ה מונע מהם הקללה ומודיע כי ברוך הוא יכירו וידעו כל יושבי חבל ושוכני ארץ כי שם ה' נקרא עליהם ויחשבו שהיתה הצלחת ישראל מאת ה' מן השמים... ולא יקום בהם עוד רוח להלחם בישראל. ובזה הועיל ענין בלעם וברכותיו לישראל מאד וזהו מה שאמרה רחב למרגלים, /יהושע ב./ "ידעתי כי נתן ה' לכם את הארץ וכולו". ומאין ידעה האשה ההיא שה' אלהיהם הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת? אלא מדבריו בלעם ונבואותיו. ולכן נחשב הדבר הזה לחסד גדול שעשה ה' לישראל.

שד"ל: לא הותר לישראל להתגרות במואב ואם היה בלעם מקללם היו בלעם ובלק מתפארים שהו-עילה קללתו להציל את בלק ואת העם אשר שכרוהו, כי לא ידעו כי ה' צוה "אל תצר את מו-אב / דברים ב. ט. / ויאמרו, כי הקללה הביאה בהם / כלומר בישראל / מורך לב... והיה שם שמים מחלל.

1. מהי הבעיה שמשתדלים שניהם / בדרכים שונות / לפתור?

2. מהי הסעות שאפשר להגיע אליה ע"י השקפה בלתי נכונה על הפרק הזה ושהמפרשים הנ"ל משתדלים לשמרנו מפניה?

ב. ידוע שהדבר המסופר במקרא פִּעֲמִים / מ' פתוחה - / (אם על ידי הכתוב ומפי אחד האישים הפועלים, אם מפייהם של שני אישים שונים) / אין לשון שני הסיפורים שוה בכל. דוגמה: בראשית כ"ד סיפור המקרא וסיפור אליעזר. מ"ב דברי יוסף את אחיו וסיפור דבריו ליעקב ע"י האחים.

נסה לבאר את סיבת השינויים שבאו בפסוקים האלה:

- |                                           |            |
|-------------------------------------------|------------|
| 1. דברי בלק את בלעם ביד המלאכים           | פסוקים ה-ו |
| <u>חזרת</u> בלעם על דברים אלה בדברו אל ה' | " י-א      |
| 2. דברי בלעם למלאכים                      | פסוק י"ג   |
| מסירת דבריו לבלק ע"י המלאכים              | פסוק י"ד   |

ג. כיצד מפרשים רש"י, רשב"ם, הזקנים מבעלי החוספות, אברבנאל את הביטוי / ד- / כלחך השור את ירק השדה? מה ההבדל שביניהם?

אברבנאל: כי השור לוחך בלשונו ומשחית הירק בריר היוצא מפיו והיה רומז לזה, שהיו ישראל נוצחים במלחמותיהם בחפלות ולא בגבורה ולא כמנהג הטבעי. ואלה דברי ר. יצחק עראמה בס. עקידת יצחק: כל ימי חייתי קוהה (= מתקשה) בזה הכשל עד שראיתי פרות רועות באפר וידעתי כונתו: דרך השור להוציא מפיו שבט לשונו דרך הצד ולהאריך אותה ביותר ולשלחה לארצה סביבות פניו ובשעירותה שהיא נעשית כמגל הוא תולש כל ירק עשב אשר לנכחו ומכניסו בתוך פיו ומוציאה... והנה מקום הנחת פיו הוא בטוח וסביביו נשערה מאד והוא עצמו המכוון כי אף שיובסחו שלא יתגררו בהם מכל מקום יגורו שיקרה לסביבותם מה שיקרה לסביבות פי השור.

דעת זקנים מבעלי החוספות: כלחך השור, מתוך שאין לו שנים למעלה ואינו יכול לחתוך בעצבים כמו סוס וחמור וכחו גדול עוקר העשבים והשרשים.

מה בין פרוש זה לכל הפרושים הנ"ל?

ד. מה קשה לרש"י: 1. ה. ד"ה לקרא לו; 2. שם ד"ה עם יצא ממצרים; 3. ו. ד"ה נכה בו, - ומה ההבדל בין שתי תשובותיו? מה קשה לספורנו ו. ד"ה אשר תברך מברך?

ה. מה החמיה התעוררת למקרא הפסוקים י"ב, כ, כ"ב וכיצד מתרצה יונתן בן עוזיאל? מה הסיוע לפרושו/י"ב תלך - תזיל; כ לך - סייל; כ"א וילך - אזל/ מלשון הכתוב? כיצד פותר שאלה זו ספורנו? / עיין פרושו לפסוקים י"ב, כ, כ"ב. /